

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om Kurjenrahka nationalpark

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en lag om Kurjenrahka nationalpark skall stiftas. Kurjenrahka nationalpark, som är en sådan nationalpark som avses i naturvårdslagen, skall inrättas på statsägda områden i Abo stad samt i Aura, Lemo, Masku, Nousis, Pöytyä, Vahto, Virmo och Yläne kommuner. Genom att nationalparken inrättas blir det mest vidsträckta och varierande myrområdet i sydvästra Finland skyddat. Tillsammans med det närliggande naturreservatet Vaskjärvi naturpark utgör området den mest

omfattande och representativa helheten av myrområden i sydvästra Finland. Genom propositionen förverkligas statsrådets principbeslut om utveckling av Finlands nätverk av nationalparker samt det nationella basprogram för myrskyddet som statsrådet har godkänt. Största delen av parkområdet har förvärvat av staten för skyddsändamål, och dess areal är ca 2 540 hektar.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och propositionens syfte

Nätverket av nationalparker har ända sedan början av 1980-talet målmedvetet utvecklats i Finland. Målet är att detta nätverk skall bli så representativt som möjligt såväl i biologiskt som i geografiskt hänseende. I sydligaste Finland är variationsrikedomen i naturen och antalet arter och naturtyper allra störst. Å andra sidan har där bevarats genomsnittligt mindre arealer av ursprunglig natur jämfört med andra delar av landet, och därför är behovet av skydd uppenbart.

I de tätast bebyggda områdena i Finland är det mycket ont om tillräckligt omfattande områden som huvudsakligen befinner sig i naturtillstånd. Söder om Stängselåsen finns tills vidare bara två nationalparker på fastlandet, nämligen Noux och Valkmusa nationalparker. Dessutom har i skärgården inrättats Östra Finska vikens, Skärgårdshavets och Ekenäs skärgårds nationalparker. Inrät-

tandet av Kurjenrahka nationalpark skulle innebära en väsentlig komplettering av nätet av nationalparker i landets sydligaste del.

Den föreslagna Kurjenrahka nationalpark är det mest omfattande och mångsidiga myrområdet i sydvästra Finland som planeras bli skyddat. Att det blir fridlyst leder till utomordentliga möjligheter att bevara och studera naturen i högmossarna i det sydvästra kustlandskapet. Myrkomplexet ligger i ett område där behovet att skydda högmossarna är stort. Området har speciell betydelse med tanke på skyddet av djurlivet och likaså avsevärt värde för skyddet av skogsnaturen. Det omfattar sydvästfinska högmossar med koncentriskt ordnade tuvsträngar, som har bevarats i så gott som oförstört naturtillstånd. Den föreslagna nationalparken består av tre separata delar vilka är Kurjenrahka-Lammenrahka, Vajosuo och Laidassuo-Pukkipalo. Kurjenrahka är en vidsträckt högmosse med tuvsträngar, genomkorsad av

skogbevuxna öar, och de öppna gölarna finns främst i den västra och norra delen. Lammenrahka är en för sydvästra Finland typisk högmosse med koncentriskt ordnade tuvsträngar som alternerar med varandra. Där finns rikligt med gölar där vattnet är klart. Över södra delen av Lammenrahka går en lång starrbevuxen svacka.

Vajosuo högmosse, som ligger mer avskilt, består av en centralterrass med ett fåtal träd där det finns rikligt med mudderhöljor och en klart avgränsad slänt med tallmossar i utkanterna. Där finns också lagg i naturtillstånd.

Västra delen av den föreslagna nationalparken har en helt annan karaktär än de övriga, som består av stora myrar. Myrarna i Laidassuo bildar huvudsakligen långsträckta myrkomplex mellan bergiga skogar. Huvuddelen av området är labyrintartat och påminner i många avseenden om ren ödemark, vars högmossar är små och myrtyper mångsidiga. Mellan myrarna finns små skogsöar med laggskog. Pukkipalo urskogsområde består av gamla skogar i naturtillstånd av lingon- och blåbärstyp. Största delen av skogarna inom den föreslagna nationalparken har dock tidigare nyttjats som ekonomiskog.

Av de vattenområden som ingår i den föreslagna nationalparken är Savojärvi störst, och dess norra del är omgiven av kärr. Norra delen av sjön, som är statsägd, har en areal av 60 hektar.

Djurlivet i nationalparken är typiskt för myrmark. De häckande fåglarna inkluderar många arter som är fåtaliga eller har klassats som hotade i sydvästra Finland, såsom trana, ripa, lärkfalk, tornfalk, nattskär, gråspett, trädlärka och liten flugsnappare. Även de flyttande skogsgässen och tranorna rastar där. Likaså är skalbaggsarterna väl företrädade i Pukkipalo. På detta område finns bl.a. urskogsbarklus, brokig barklus och skrolig flatbagge. Fjärilsarterna på myrarna omfattar också många i regionen sällsynta och hotade arter, bland annat blomrismätare och Frejas pärlemorfjäril. Beståndet av röttsvamparter i Pukkipaloområdet är landskapets mest representativa. Arter i stil med de hotade rosenticka och ticka *Amylocystis lapponica* tyder på en i södra Finland unik kontinuitet i förekomsten av murkna träd.

Enligt ovanstående fyller området för den nationalpark som föreslås de allmänna förutsättningarna för en nationalpark som räknas upp i 10 § 2 mom. naturvårdslagen

(1096/1996).

De områden som föreslås ingå i nationalparken är statsägda och täcker en areal av över 1000 hektar. Nationalparken har betydelse som allmän natursevärdhet och med tanke på intresset för naturen. Den ligger relativt nära Åbo stad och är lätt tillgänglig. Inom nationalparken finns redan stignätet för Kuhankuono friluftsområde med platser där man kan göra upp eld. Området uppfyller därigenom också de i 11 § naturvårdslagen nämnda särskilda förutsättningarna för en nationalpark.

2. Propositionens verkningar

2.1 Ekonomiska verkningar

Av den totala arealen på 2 540 hektar i Kurjenrahka nationalpark är ca 1 980 hektar myrar, ca 500 hektar skogsmark och ca 60 hektar vatten.

Propositionens statsekonomiska verkningar härrör huvudsakligen från förvärvet. Av de områden som föreslås för nationalparken ägde staten inalles ca 826 hektar innan anskaffningen inleddes. Lammenrahkaområdet, som varit i försvarsministeriets besittning, har en areal på 560 hektar inklusive vatten, och det har överlåtits i miljöministeriets besittning för att inkluderas i den nationalpark som nu skall inrättas. Sammanlagt har ca 414 hektar förvärvats genom markbyten och ca 1 190 hektar genom fastighetsköp, medan ca 110 hektar förvärvats genom frivillig inlösen. Förvärven har inalles kostat ca 8 517 000 mark. Avsikten är att i fortsättningen utvidga nationalparken genom att förvärva för ändamålet lämpliga områden. De fortsatta anskaffningarna görs inom ramen för de årliga anslagen och med andra medel.

För skötseln av nationalparken, skapandet av service för allmänheten och övervakning av området används anslag som årligen över statsbudgeten anvisas för skötseln av naturskyddsområden. Kostnaderna för planering av nationalparkens verksamhet, naturvården, användningen och servicen uppgår till 250 000-600 000 mark årligen beroende på utvecklingsnivån. Forststyrelsen räknar med att kostnaderna för fastighetsbildningen blir ca 300 000 mark. De statsekonomiska verkningarna av att nationalparken inrättas är emellertid relativt små.

2.2 Verkningar i fråga om organisation och personal

De områden som förvärvats för Kurjenrahka nationalpark förs över till Forststyrelsen innan regeringens proposition avlåts. Inrättandet av nationalparken har inga anmärkningsvärda organisatoriska verkningar.

För skötseln av nationalparken och för utveckling av servicen för allmänheten skall enligt 19 § naturvårdslagen läggas upp en skötsel- och nyttjandeplan. I detta sammanhang undersöks behovet och omfattningen av utfärdstjänster, guidning och naturvård i nationalparken närmare.

Kurjenrahka nationalpark lämpar sig utomordentligt för utfärder och för undervisningsändamål, eftersom det är så lätt att ta sig dit. Avsikten är att det skall byggas guidningsställen och naturstigar i området. De nuvarande utfärdsruterna och rastplatserna jämte de platser där man kan göra upp eld skall kompletteras. Medelst tjänsterna kan utfärderna också styras till bestämda områden, så att de inte åsamkar skada på naturen i nationalparken.

Genom en ordningsstadga utfärdas förbud mot att röra sig i de med tanke på fågellivet mest värdefulla delarna av högmossarna under häckningstiden.

Av myrarna i nationalparken har 244 hektar dikats ut. Stöd till återställandet av naturtillståndet i myrarna har beviljats över den fond som har inrättats enligt förordning av Europeiska unionens råd (EEG) nr 1973/92 om inrättande av ett finansiellt instrument för miljön (LIFE). Likaså kommer skogarna

på mineraljord att återställas så att skogsstrukturen kommer i ett tillstånd som motsvarar det i en naturskog.

Beroende på den nivå som guidningen får är de sysselsättningsverkningarna av planeringen och vården av nationalparken ca 1,5-3 årsverken.

3. Beredningen av ärendet

Statsrådet fattade den 24 februari 1978 ett principbeslut om utveckling av nätverket av nationalparker i Finland. Kurjenrahka nationalpark är den sista nationalparken under detta beslut som ännu inte har inrättats.

Av myrarna faller Lammenrahka och Laidassuo inom basprogrammet för det riksomfattande myrskyddet, som statsrådet godkände den 19 april 1979, och genom att nationalparken inrättas genomförs detta program i huvudsak för dessa områden.

Utlåtanden om propositionen har inhämtats hos justitieministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, Sydvästra Finlands miljöcentral, Forststyrelsen, förbundet för Egentliga Finland, Åbo stad samt Aura, Lemo, Masku, Nousis, Pöytyä, Vahto, Virmo och Yläne kommuner. I utlåtandena förordas inrättandet av nationalparken. Jord- och skogsbruksministeriet och Forststyrelsen påpekar i sina utlåtanden att Forststyrelsen behöver mer resurser för att kunna bygga upp servicen samt för andra nödvändiga arbeten i samband med skötseln och förvaltningen.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

1 §. *Inrättandet av nationalparken.* I denna paragraf stadgas om inrättandet av Kurjenrahka nationalpark enligt 11 § naturvårdslagen samt om syftet med att nationalparken inrättas.

2 §. *Läge och gränser.* I denna paragraf stadgas, att nationalparken inrättas på statsägda områden i Åbo stad samt i Aura, Lemo, Masku, Nousis, Pöytyä, Vahto, Virmo och Yläne kommuner. Gränserna för na-

tionalparken har angetts på den karta som bifogats propositionen.

3 §. *Hänvisningsbestämmelse.* När naturvårdslagen stiftades tog man i denna in bestämmelser om ett flertal sådana ärenden, om vilka tidigare stadgades i samband med att naturskyddsområdena inrättades. Om fridlysning av nationalparker och naturreservat och om undantag i fråga om den bestäms i naturvårdslagens 13—15 §, om skötsel- och nyttjandeplanen i dess 19 §, om ordningsstadgan i 20 §, om bestämning och

utmärkning av gränserna för naturskyddsområden i 21 §, om införlivning av områden i ett naturskyddsområde i 22 § och om myndigheternas rätt till omhändertagande i 60 §. Eftersom det inte är skäl att upprepa innehållet i naturvårdslagen då man stadgar om inrättandet av ett naturskyddsområde, blir behovet av reglering på grund av reformen avsevärt mindre, då naturskyddsområdena nu inrättas.

I denna paragraf hänvisas till naturvårdslagen, vars bestämmelser om nationalparken skall tillämpas som sådana i den nu inrättade nationalparken.

Enligt 7 § naturvårdsförordningen (160/1997) är de av staten ägda naturskyddsområdena i Forststyrelsens besittning, om inte annat stadgas eller bestäms då området inrättas. Eftersom avsikten är att Kurjenrahka nationalpark skall vara i Forststyrelsens besittning, behövs något uttryckligt stadgande om detta inte.

4 §. *Närmare bestämmelser.* Enligt denna paragraf utfärdas vid behov medelst förord-

ning närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Enligt 16 § naturvårdslagen kan man genom förordning stadga om vissa regionala undantag från fridlysningsstadgandena för nationalparker. Avsikten är att då Kurjenrahka nationalpark inrättas ge en förordning enligt vilken man med tillstånd av Forststyrelsen kan tillåta att älger drivs i samband med jakt i Lammenrahkaområdet.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om Kurjenrahka nationalpark

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Inrättandet av nationalparken

För att skydda en i södra Finland exceptionellt representativ myr- och skogsnatur, för att bevara arterna på myrar och i skogar, som en allmän natursevärdhet och för utfärder, undervisning och forskning inrättas Kurjenrahka nationalpark som är en sådan nationalpark som avses i naturvårdslagen (1096/1996).

2 §

Läge och gränser

I Kurjenrahka nationalpark ingår ca 2 540 hektar statsägda områden som är belägna i Åbo stad samt i Aura, Lemo, Masku, Nousis, Pöytyä, Vahto, Virmo och Yläne kommuner. Nationalparkens gränser har märkts ut med en röd streckad linje på den karta som utgör bilaga till denna lag.

3 §

Hänvisningsbestämmelse

I fråga om Kurjenrahka nationalparken gäller till övriga delar vad som bestäms i naturvårdslagen om nationalparker med undantag av 14 § 1 mom. 6 och 8 punkten samt 15 § 5 och 7 punkten.

4 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom förordning.

5 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 24 oktober 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Miljöminister *Pekka Haavisto*

BILAGA KURJENRAHKA NATIONALPARK

Åbo, Aura, Lemo, Masku, Nousis, Pöytyä, Vahto, Virmo och Yläne
1044 2, 1133 2